

quilibet tertius extraneus, teneatur ipse emptor, seu creditor censum ipsum cedere terro pecuniam solventi, seu illi, de cuius pecunia premium sit solvum; si ve cesso, sive non cesso jure luendi. Etenim cum e-veniente easu creditor census virtute hujus pacti in prima constitutione census adjecti teneatur censum crede secundo emptori, ex cuius pecunia premium est restitutum, census quidem, utpote idem, qui erat ante, remenabit cum sua antiquitate: sed cum cedetur, & transferantur ex necessitate contractus praecedentes, omnes hypothecae interim contracte supra illum refolventur, & extinguentur, & succedit egregia Bartoli doctrina in l. in diem 9. num. 2. ff. de aqua pluvia arcend. ab omnibus approbata, de qua sup. n. 42. & disp. 23. n. 29. & 30. Nam cum dominium rei est vniuersitatem, & obnoxium restitutioni, hypotheca cen-tem contracta interim, dum durat dominium: verum adveniente easu extinctionis dominii, & translationis in alium, hypothecae refolventur, & exinguuntur, juxta vulgarem, & celebrem regulam, quod re-soluto jure dantis, refolvetur ius accipientis, l. lex ve-tigali 31. ff. de pignorib. quod accidit in omnibus similiis casibus, ut notavi supra d. disp. 23. n. 30. & 65. Cogitabis; nam haec nova sunt.

28. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

29. Praesupponamus, quod certissimum, ex uno, & eodem contractu census, annui introitus, seu redditus (qua omnia sunt nomina eiusdem rei) oriuntur duplēcē obligationem, unam primariam solvendi redditus annuos, alteram secundariam restituendi fortem capitale in casu non implementi primae obligationis, juxta annotationem a nobis tit. 1. disp. 5. ex n. 4. Ita autem due obligations, ita sunt connexæ, & collegate in uno contractu, ut una ab altera disjungi, & separari non possit. Igitur in casu, de quo agimus, aut extat pri-mus contractus census venditi huic novo cessionario, aut beneficio juris luendi est extinctus, & factus contractus novus. Nam impossibile est, ut extat antiquus pro parte, & sit extinctus pro parte, cum contractus secundus simul debeantur ex duplice contractu, veteri, & novo simul extantibus. l. qui bis idem 18. iuxta interpretationem Bartoli, ibi n. 1. Angeli, Cumani n. 1. & 2. Pauli n. 1. Joan. de Imola n. 1. & 2. Roman. n. 1. Alexan. n. 2. & 3. Jas. n. 1. Alciati ex n. 3. Zafii n. 11. ff. de verbis oblig. Igitur si extat primus contractus, quod vere dicendum est, cum facta sit cesso a primo creditore, ex illo orientur obligatio primaria solvendi redditus, & secundaria restituendi fortem, & habebit anterioritatem temporis primi contractus, qui ceditur. Si contractus primus est resolutus, & solum remanet secundus, nihil debetur ex primo, sed obligatio tam primaria circa solutionem redditum, seu tertiarum, quam secundaria circa restitucionem sortis in casu cessionis, orientur ex secundo contractu, & sic solu-tio-nis redditus obligatio, & obligatio restituendi capi-tale tempore habebunt eamdem anterioritatem, & antiquitatem. Idque plane probatur ex textu in l. 2. Lucci-28. ff. qui potiores in pignor. habeant, qui procedunt in iuris convenis, & sic etiam in interesse convento, aut tertio, & ex illo notant Ripa in l. privilegia 16. n. 9. ff. de privilegiis credit. Gregor. Lopez in l. 14. tit. 13. par. 5. gloff. 3. Neguf. de pignorib. 5. par. membr. 1. ex n. 11. & n. 22. vers. Et non obstat, Felician. de censib. 1. lib. 3. cap. 5. n. 18. & tom. 2. lib. 3. cap. 5. n. 17. Gafp. Roder. de annu. reddit. lib. 3. q. 7. n. 69. vers. Superest modo, Pon-ze conf. 76. n. 11. & 12. lib. 1. & dec. 34. ex n. 45. Cache-ran. dec. 129. n. 11. Magon. dec. Florent. 127. n. 3. & 4. Bartius decisi. 108. n. 4. Seraphin. dec. 481. n. 5. Castillo dec. 17. ex n. 23. & ex n. 31. lib. 1. Miniget. singul. obser-vent. 1. obser. 59. Francisc. de Claparis causa 18. q. unic. ex n. 1. Mastrill. dec. 119. n. 11. & ad Petrum Gregorium de censib. 9. 6. n. 94. & 95. Mantic. de tacit. & ambig. con-

ventionib. lib. 11. tit. 22. n. 32. Ricc. collect. an. 473. vers. Amplia 3. & collect. 1438. in fin. Paschal. de patr. potest. 2. par. cap. 7. n. 41. Gratian. tom. 1. discept. forens. cap. 43. n. 29. Guzman de evitacionib. quæst. 13. ex n. 50. Mozius de contratrib. tract. de pignorib. tit. de naturalib. pignor. & hypothecæ n. 29. Regens Fabius Capyc. Galeota controvers. 56. n. 14. & 35. tom. 1. Quare merito Ponte d. dec. 34. n. 53. vers. Audivi, miratur, & exclamat de contra-ria quadam decisione S.C. & dicit esse contra usum, eo usque observatum in eodem Tribunal: potuisse dicere, esse contra omnem iuris rationem, quamvis eam defendere conetur idem Fabius Capycius Galeota inveniens adversus Ponte controversia 21. in appen-dice tom. 1.

Verum est tamen, hanc doctrinam limitandam est. Vixit, & obnoxium restitutioni, hypotheca cen-tem contracta interim, dum durat dominium: verum adveniente easu extinctionis dominii, & translationis in alium, hypothecae refolventur, & exinguuntur, juxta vulgarem, & celebrem regulam, quod re-soluto jure dantis, refolvetur ius accipientis, l. lex ve-tigali 31. ff. de pignorib. quod accidit in omnibus similiis casibus, ut notavi supra d. disp. 23. n. 30. & 65. Cogitabis; nam haec nova sunt.

30. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

31. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

32. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

33. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

34. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

35. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

36. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

37. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

38. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

39. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

40. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

41. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

42. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

43. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

44. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

45. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

46. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

47. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

48. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

49. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

50. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

51. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

52. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

53. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

54. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

55. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

56. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

57. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

58. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

59. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

60. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

61. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

62. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

63. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

64. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

65. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

66. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

67. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris census; si vero de recuperandis redditibus, habeat solum antiquitatem secundi contractus, in quo articulo vidi deceptos, etiam perdoctos homines, inconsiderate tamen, & repente loquentes, duotusque ab aliis cecisis, ideo in foveam omnibus casuris.

68. Devenianus tandem ad tertium effectum non minus novam, nec minus mirabilem, ut videlicet iste cessionarius juris luendi, si tractatur de recuperando capitali, praeferatur juxta proprietatem prioris

rum, quibus fuerit facta iuris, aut illatum gravamen ab ipso substituto. Et similiter in isto casu procedunt limitationes predictæ, & de hoc easlo loquitur *textus in l. 1. §. familiae, & §. quod novissime, & in l. cum si exhibissent 3. ff. de publican. & vestigia*. Aut agitur de interesse Fisci, ut Republica, & tunc non liberant nominatores exhibendo, sed tenentur solvere, & satisfacere. Atque hac distinctione facta exponuntur omnes textus, qui loquuntur de hac materia. Hanc ego distinctionem non didici ab insigni viro Regente Caimo, cui attribuit doctrinam Rovitus, sed cum inter discussionem articuli hæc ego dixisem, quæ labore meo, & cogitatione attigeram, Visitator, qui aderat, dixit, similem se distinctionem vidisse in tractatu manucripto Regentis Caimi de visitatione, cuius titulos, & ordinem ostendit milii Doctissimis ille, & insignis vir omni virutum genere, sed nihil ultra viuvi. Rovitus autem in dicta decisione 79. num. 19. versic. aliqui dicebant, me ipsum hac verborum inceptu formula significans, nolens hanc mibi qualem, qualem laudem tribuire fecit Authorem Regentem Caimum. Cujus quidem de visitatione tractatus magno studio forum malo non est excusus, utinam datus fuisset in lucem; forsitan enim illius editione cohiberentur Visitacionum inutilium Republica, ne dicant perniciosearum (si creditimus Joan. Francisc. de Ponte de potestat. Proreg. tit. 3. §. 7. num. 1. & 10. & rebus ipsis) calumnias, gravamina, & iuris, in quibus ferè semper publici larrones immunes evadunt, & impuniti: Boni autem, & integræ Ministri innocentes puniuntur, & que non rapuerint, exolvunt, ut recte, & cum judicio animadverterit eruditissimus D. Joannes Solarzanus de jure Indiarum, tom. 2. lib. 4. cap. 8. num. 23. & 24. relatis in eamdem rem Deciano, & Bovadilla, & Joannes Baptista Larrea decision. Fratantes. 98. numer. 26. & 27. par. 2. Solatum tamen est habere Deum ultorem, & judicem, qui falli non potest, & noscit corda, & animos, & prætextos.

6 Accedit, quod Rovitus de suo addidit, quod ego non dixi in dict. decis. 79. num. 20. nam ille primus casus erat omnino extra comediam, agebat enim de Officialibus publicis, & extra rem erat agere de officiis privatis, ut nautis, & stabulariis, aut eligente ad negotia aliecius gerenda.

7 Secundus item casus, de quo ibid. num. 21. non adaptatur ad textus, neque ad distinctionem à me factam. Nam officia publica, & administrationis justitiae, non sunt instituta solum ad communum privatorum, sed praecipue ad communitatem Republica, cuius recta gubernatio, ad conservationem ejus præcisè necessaria, in administratione justitiae per publicos Officiales constituit, & nihilominus, qui ad officia aliquos eligunt, liberantur, si eos tempore vindicatus exhibuerint. Itaque standum est distinctioni à me factæ, non illi à Rovito, sub nomine insignis viri confite.

8 In eadem causa occurrebat, quod in titulo Officialis principalis aderat clausula, cum potestate substituendi, quæ concessa fuerat, dum teneatur principaliter de culpis, & defectibus substituti. Quæ clausula ad eum effectum dicebatur addita, ut substitutus teneretur de culpis substituti, tamquam principalis, & ut excludetur excusio, quæ alioquin præcedere deberet antequam à Principali condemnatio substituti exigatur. Tamerit hunc effectum hujus clausulae minus clarè tradat Paris de Puteo de fidelitate, verb. Substitutus, cap. 2. ex num. 1. clarissima Hyppolit. de Marsil. in Rubrica de fidejussionibus num. 64. Gayl. obser. practic. lib. 2. obser. 28. num. 2. & 6. Natura consil. 345. num. 3. volum. 1. Gualdenius de arte testandi tit. 6. cedula 30. n. 2. gloss. 1. in leg. 57. & gloss. 9. in leg. 59. tit. 18. part. 3. gloss. 2. post medium in leg. 19. tit. 12. part. 5. Padua in leg. neque pacif. 1. nu. 14. Cod. de transact. Gutierrez de jureamento confirmat. 1. part. cap. 23. num. 8. Thesaurus decis. 166. Mantica de tacitis & ambig. convention. lib. 16. tit. 17. num. 4. & 5.

9 Huic doctrinæ graviori obstat (neque enim id dissimilandum est) text. in leg. ultim. ff. si certum petat, cum similibus, juxta quem dicunt Doctores, quod quando fidejussion ex natura negotii est de indemnitate, ut re vera sunt nominatores leg. 1. & 2. Cod. de pericul. nominat. lib. 11. cum similibus, non potest renuntiari officio excusonis, & tametí renuntiet, nihilominus eo gaudere debet. Ita docuit Bart. in leg. 1. num. 2. Joannes de Platea num. 2. Cod. de convenientia fisc. debitor. lib. 10. Hyppol. de Marsil. in Rubrica de fidejussionibus num. 23. & num. 31. 4. in alia impressione num. 367. cum sequentibus, Maranta in peculo aureo 6. part. de satisfactione 8. membr. judicij num. 19. Greg. Lo-

13 Conatur Rovitus difficultatem textus in leg. quidam 30. §. ultim. ff. de donation. leg. 2. in fin. ff. de iis, quibus ut indig. & in leg. fin. Cod. de patr. duabus, vel tribus viis effugere, infeliciter tamen, & sine successu. Nam primo dicit, legem non habere locum in pactis patrum super successione filiorum, quia in patre non presumitur vobum captandæ mortis. In primis loquitur contra sententiam communem Doctorum, qui dicunt, prædictam leg. fin. Cod. de patr., habere locum tam in pactis factis à filiis super successione bonorum patris, quam in factis à patre super bonis filii viventis. Ita Bald. in dict. leg. fin. num. 5. Salicet. num. 2. Paul. num. 5. Decius num. 15. Alciat. num. 27. Cagnolus ex num. 110. Curtius num. 13. Gozadinus num. 16. Menchaca de successione creation. lib. 2. §. 10. numer. 214. Hartmann. Pistor. quæf. jur. lib. 4. quæf. 1. nu. 10. Etenim principalis ratio, cur prohibetur pactum super patrimonio viventis, non est presumptio voti captandæ mortis, sed turpitudine ejus, qui nimiam avidè pœmatura cogitatione sollicitus est, ut disponat de bonis ad quæ nullum jus habere potest, nisi per mortem alterius propter hoc pactum dicitur esse contra bonos mores, ut adnotavit Covarruvias in Rubrica de testamento. 2. part. num. 50. Pistor. ubi supra num. 5. Menochius consil. 92. num. 9. & 10. lib. 1. Thefaur. decis. 225. num. 6. Et aperte continetur in textu in dict. leg. fin. & in dict. leg. quidam §. fin. ubi etiam additur, festinationem istam, quia quis donat bona viventis, in qua succedere sperat post ejus mortem, esse contra ius gentium, nam improbum est, sollicitum esse de vivi hereditate, ut dicebat Julianus in leg. 2. §. interdum, ff. de vulg. & pap. subst. Expendit Cagnol. in dict. leg. fin. ex dict. num. 10. & Menchaca de success. creat. dict. lib. 2. §. 18. num. 196.

14 Addo ego, licet in patre non presumatur votum captandæ mortis, posse tamen timeri, & hoc significat Imperator illo textu in dict. leg. fin. qui non expressit votum captandæ mortis, sed ait omnes huiusmodi paliiones esse odiosas, & plenis tristissimi, & periculis eventus, quas defensibiles, & iniquas appellavit Ponitex in cap. accepimus 5. de patr. Non enim consideravit Imperator, quid in hoc, vel illo singulari casu, & in hac vel illa persona presumendum sit, sed quid possit generaliter timeri ex natura ipsa pœnitentia. Ideo eas Imperator generaliter prohibuit, non timeri possit votum captandæ mortis, memor, avaritiam, & luci cupiditatem esse radicem omnium malorum, ut ait Paul. 1. ad Timoth. 6. num. 16. Recteque Virgilius lib. 5. Aeneidos versus 56. exclamavit.

Quid non moralia peccata cogis

Auri sacra fames.

de qua questus Anacreon subjecit.

Pereat male ipse primus

Argenti amore caput.

Hoc propter, & duorum

Amico corda fratrum

Solvantur, ut alter alteri

Necem afferat cruentam

Refert Lambinus ad Horatium in Epodon libro Ode 11. & Pontanus ad Virgilium ubi supra.

15 Adjicit Gozadinus in dict. leg. fin. num. 17. presumptio nem leg. ifi quidem 8. & ultim. ff. de eo, quod mer. cauf. & similes cessare, quando pater facit aliquid in præjudicium filiorum, nam tunc cessante confidentia oritur sinistra suspicio, allegat Cepollam, & Joannem de Platea. Partem autem, qui pacificiter super patrimonio filiorum viventium sine eorum voluntate, ipsis prædicare. Et ejus sententiam approbat Sanchez, quamvis illum non referat, operis moralis lib. 7. cap. 2. num. 59. & Alciatus in dict. leg. fin. ex num. 24. Cod. de patr.

16 Accedebant in casu prædictæ decisionis 87. alia circumstantiae. Nam tempore, quo ille D. Petrus de Acuna patruus erat cum D. Ferdinandino de Tobar avunculo super patrimonio filia viventis in casu mortis illius, contrarerat secundas nuptias, & suscepserat ex secunda uxore prolem Mafulam, quo casu minus confidunt leges de conjugibus ad secundas nuptias convolantibus, nam & tutelas filiorum matribus admittunt, Aut. Sacramentum, Cod. quandomal. tut. offic. fung. poss. & de amore erga filios dubitant, imd presumunt, eos præferre amorem novorum conjugum patrimonio, & vita filiorum ex primo matrimonio susceptorum, leg. lex. que tutores 22. ff. de administrat. tut. ibi: Lex enim non solum contra tutores, sed etiam contra feminas inmoderatas, atque intemperantes prospexit minoribus que plerunque novis maritis non solum

Carleval. de Judiciis, Tom. II.

res filiorum, sed etiam vitam addicunt. Cum quo textu de jure Castella concordat leg. 5. tit. 16. & ibi gloss. 14. leg. 19. eodem tit. 16. & ibi glossa 6. part. 6. & Menoch. de presumpt. lib. 6. presumptio 56. ubi agit de presumptione amoris patrum erga filios num. 23. assertum, sapienti contingit limitationes, & vide Pinellum in leg. 1. part. 1. ex num. 56. Cod. de bon. matern. Quæ presumptio nescio cur non possit extendi, etiam ad patres secundas nuptias contrahentes. Imò patres superinduentes filiis noveras, ita se reddunt suspectos erga ipsos filios, ut sapienti denegetur ipsi filiorum priorum educatione, ut notarunt ipfem Rovitus decis. 8. num. 4. & num. 11. & 15. & deinde Perguera decision. 97. 1. part. Fontanella de patr. nuptialib. claus. 5. gloss. 8. parr. 11. num. 31. Cum præsentim simus in loco, quo sapienti vidimus patres vendere filias, ut eas disparibus conjugibus collocent, ut omitamus eos, quieorum Lenones sunt, quorum utrumque à voti capienda mortis, aut parum distat, aut gravius apud honestos viros censi potest, tantum debet occasio luxuriæ ex filiarum danino à parentibus amoveri. Confirmat exemplum ad Apulejum Asin. Aurei lib. 10.

Neque vero partem excusat in illo casu, quod considerat Rovitus num. 9. & 10. majorem fore utilitatem patris, si filia viveret ob usumfructum in bonis illius à lege delatum, leg. 1. Cod. de bon. mater. quād est quantitas mille ducatorum, quam sibi in casu mortis filia stipulatus fuerat. Imò id ipsum maiorem patris philargriam, & nimiorem lucri cupiditatem arguebat, qui non contentus licito lucro à lege delato, sperans triste eventum mortis alienæ, quem spectare lege prohibent, leg. Inter stipulantes 83. §. Sacra versic. fin. ff. de verbis obligatis, in eo minus illud lucrum sibi stipulatus, volebat in omnem casum de lucro ex patrimonio filia esse certus, sive filia viveret, sive non viveret. Ut non omitam, non procedere absque dubio, an pater habeat usumfructum in bonis dotabilibus filii habitis ex hereditate matris, quæ contraxit matrimonium juxta consuetudinem Capuanæ, & Nidi, cum ex verbis prædictæ confutudinis, que referuntur ab Affict. decis. 237. num. 1. videatur colligi, patrem nullum jus habitur super dictis bonis dotabilibus, sed restitutur ea integra, & absque diminutione hereditus uxoris, ex latius deductis à Merthino controvèrsiarum forensium, centur. cap. 29. ex n. 23. atque ita in eo casu limitetur regula, leg. 1. Cod. de bonis mater. & leg. 1. Cod. bonis, que liberis, ut videtur significare Fontanella de patr. nuptialibus, claus. 5. gloss. 7. part. 3. num. 66.

Adjicit Rovitus num. 11. secundam limitationem regulare desumpta ex dict. leg. fin. ut videlicet tunc valeat patrum super hereditatem, & patrimonio viventis, cum illud pactum est in consequentiam alterius patr. liciti præcedentis, & pro illius executione. Quam limitationem dicit esse communem, & nullum habere contradictem, & pro ea refert Thomain Sanchez operis moralis lib. 7. cap. 2. num. 43. ex quo audimus limitationem: Ultimo limitatur (ait) nisi alienatio hereditatis persone viventis veniat ex quadam necessitate in consequentiam contractus liciti preambuli, runc enim valet, & probatur ex l. si quis servum 24. ff. de act. empl. & allegat omnes illos, quos allegat Rovitus, qui ex eo desumptis, ut ipsem ait. Subjungit Sanchez in probationem hujus limitationis: cuius rationem tradunt Alciat. & Bolognetus, ibi: Quia cessat præsumptio amicorum pro parte mortis alterius, nec de ea sollicitus esse præsumit qui ex necessitate prioris contractus invitus, quamvis ex culpa sua cogitur. Haec enim Sanchez. Itaque in casu hujus limitationis qui facit contractum de bonis viventibus, est obligatus ad faciendum, & potest compelli facere id, ad quod se per novum contractum obligat, ex vi contractus præcedentis liciti, & validi.

Ego existimò limitationem verissimam, & communem, sed nullo modo posse applicari ad casum illius decisionis à quo ista doctrina est omnino aliena, & extranea. Attendant Lector, ut videat quantum possit affectus, & æmatio, excœare; nimis facit ex albo nigrum, ex recto obliquum; ut dicitur de mala, & iniqua sententia. Examinemus, quo modo applicetur huic casui hæc doctrina. Præcesserunt Capitula matrimonialia inter D. Petrum de Acuna ex una parte, ex altera D. Fernandum de Tobar fratrem D. Joanne de Tobar ejus nomine, & D. Catharinam de Tobar ejus matrem. Contractum est matrimonium secundum novum usum Sedilis Capuanæ, & Nidi, id est, quasi interveniret pactum expressum,

N 2 quod